

Suomen kemianteollisuus menestyy

Kärkituotteilla globaaleille markkinoille

■ Suomen kemianteollisuuden on syytä keskittyä osaamista vaativiin ratkaisuihin ja viedä tuotteensa globaaleille markkinoille, sanovat alan nokkamiehet Timo Leppä ja Matti Lievonen. Päättäjiltä he vaativat ennakoitavuutta ja investointeja tukevia toimia.

Leena Laitinen

Eteläranta kympin teollisuuskeskus kylpee elokuun viimeisten helppäpäivien auringossa. Kemianteollisuus ry:n toimitusjohtaja **Timo Leppä** tulee haastatteluun roikottaen kädessään punaista solmiota.

”Ensimmäinen kerta loman jälkeen”, hän virnistää.

Kuvausta varten varattu kravatti jää lopulta solmimatta, kun seuraan liittyy **Matti Lievonen**, Kemianteollisuus ry:n hallituksen puheenjohtaja ja Neste Oil Oyj:n toimitusjohtaja – ilman solmiota hänkin.

Kesäkuulumisten vaihdon jälkeen käydään asiaan, pohtimaan suomalaisen kemianteollisuuden tulevaisuutta. Millä keinoin turvataan alan menestys ja kasvu, kun katse suunnataan sukupolven verran eteenpäin?

”On keskityttävä asiakkaisiin ja sitä kautta tuoteinnovaatioihin”, Lievonen vastaa.

”Suomi on yksinään liian pieni markkina-alue. Meidän on osattava lukea megatrendejä ja pystyttävä luomaan globaaleille markkinoille uusia innovaatioita ja ratkaisuja.”

”Kustannustasomme takia emme pärjää bulkkituotteissa, siksi on erikoistuttava. Tästä meillä on jo onnistuneita esimerkkejä.”

Lievosen mukaan kemian alalla on tehty paljon hyviä innovaatioita.

Parantamisen varaa on asiakkaan ymmärtämisessä ja innovaatioiden kaupallistamisessa.

Avaimet löytyvät Suomen koulutusjärjestelmästä.

”Meillä on tasokas peruskoulu, jossa matemaattis-luonnontieteelliset aineet ovat hyvin mukana. Eri koulutusasteilla pitäisi kuitenkin kiinnittää enemmän huomiota kaupallisuuteen ja asiakaslähtöisyyteen. Tätä kautta yritykset saavat potentiaalia kehittyä ja viedä tuotteensa kansainvälisille markkinoille.”

Timo Leppä pitää kemianteollisuuden valttina sitä, että alan tuotteilla on kysyntää kaikkialla: eri teollisuudenaloilla, terveydenhuollossa, vedenpuhdistuksessa, infrastruktuurissa.

”Asiakkaiden kirjo takaa sen, että kemian tuotteita tarvitaan tulevaisuudessa entistä enemmän.”

Suomen mahdollisuus on Lepän mukaan vaativien ratkaisujen osaisissa.

”Isot kysymykset, kuten veden ja ruuan riittävyys, väestön ikääntyminen ja siirtyminen uusiutuviin energialähteisiin, luovat kysyntää kemialle. Kaikessa emme voi olla mukana, joten on valittava tarkasti ja lähdeittävä Suomesta ulos kärkituotteilla.”

”Teollisuus tarvitsee ennustettavuutta”

Tulevaisuudesta on aika palata nykyrealismiin.

Suomalaisesta teollisuudesta on kadonnut kymmenen viime vuoden aikana 70 000 työpaikkaa. Konsulttiyhtiö Boston Consulting Groupin mukaan 40 000 paikkaa lisää on vaarassa hävitä vuoteen 2020 mennessä.

Tehdasteollisuuden osuus Suomen bruttokansantuotteesta on pudonnut vuoden 2008 talouskriisin jälkeen reilusta 20 prosentista 15 prosenttiin, eikä kasvua ole näköpiirissä.

Timo Leppä painottaa, että Suomen hyvinvointi perustuu yhä elinvoimaiselle teollisuudelle. Kansainvälisen tilanteen epävakaus korostaa entisestään kotimaisten toimien vakauden ja ennustettavuuden tärkeyttä.

”Hallituksen tulee varmistaa teollisille investoinneille suotuisa toimintaympäristö ja pitää kiinni lupauksestaan olla lisäämättä teollisuuden rasitteita.”

”Joskus tuntuu, että erilaisia veroja ja maksuja valmistellaan ensisijaisesti verotusnäkökulmasta.

➤ ➤ ➤

Yhtä jalkaa kemianteollisuuden puolesta. Timo Leppä (vas.) ja Matti Lievonen kannustavat alan yrityksiä kääntämään katseensa megatrendeihin. "Isojen kysymysten ratkaisemiseen tarvitaan kemiaa."

Timo Leppä

- Syntynyt Lahdessa 1957, asuu Espoossa. Naimisissa, yksi lapsi.
- Kemianteeniikan diplomi-insinööri Åbo Akademista. Suorittanut finanssialan CEFA-tutkinnon Svenska Handelshögskolanissa.
- Kemianteollisuus ry:n toimitusjohtaja kesäkuusta 2009.
- Työskenteli aiemmin Kemirassa, viimeksi viestintäjohtajana.
- Suomen Standardisoimisliitto SFS ry:n hallituksen puheenjohtaja; muita luottamustehtäviä Taloudellisen tiedotustoimiston TAT-ryhmässä ja Tiedekeskus Heurekaassa.

Matti Lievonen

- Syntynyt Raahessa 1958, asuu Kainiaisissa. Naimisissa, neljä lasta.
- Insinööri Kuopion teknillisestä opistosta. Suorittanut eMBA-tutkinnon Teknillisessä korkeakoulussa.
- Neste Oil Oyj:n toimitusjohtaja tammikuusta 2008.
- Työskenteli aiemmin UPM:ssä eri johtotehtävissä.
- Kemianteollisuus ry:n hallituksen puheenjohtaja; muita luottamustehtäviä Elinkeinoelämän Keskusliitossa, Ilmarisessa, Nynas AB:ssä, Rautaruukissa, Huoltovarmuuskeskuksessa ja Suomen Messut Osuuskunnassa.

► ► ► Päätetään, että teollisuudelta kerätään vaikka 150 miljoonaa euroa, ja sitten luodaan instrumentti, jolla se kerätään”, Leppä kuvaa.

”Ensin pitäisi tarkastella, mitä päätös merkitsee teollisuuden työllistämismahdollisuudelle ja kilpailukyvyille, ja vasta toissijaisesti, mitä se tarkoittaa verotusmielessä.”

”Teollisuus tarvitsee ennustettavuutta rahoitus-, verotus- ja ympäristöpolitiikkaan. Samaan aikaan on pidettävä huolta koulutusjärjestelmästä ja infrastruktuurista”, Lievonon sanoo.”

Viimeksi mainitusta Leppä nos-taa esimerkiksi Soklin fosfaattikavoksen.

”Liikenneyhteyksien rakentamiseen kaivokselle pitää löytää nopeasti ratkaisu, sillä se on edellytys Yaran investointipäätökselle.”

”Soklin perustamispäätös voi merkitä yli miljardin euron investointia ja yli tuhatta uutta työpaikkaa Pohjois-Suomeen sekä merkittäviä kerrannaisvaikutuksia muulle teollisuudelle.”

Kemianteollisuus on yhdessä muiden teollisuudenalojen kanssa vienyt sitkeästi viestiään päättäjille. Miten se on otettu vastaan?

Matti Lievosen mielestä vaihtelevalla menestyksellä: ”Suomen teollisuuden työpaikkojen väheneminen on herättänyt päättäjät pohtimaan, että jotain pitää tehdä. Dialogi on parantunut, mutta parantamisen varaa on edelleen. Vielä ei ole osunut ja uponnut.”

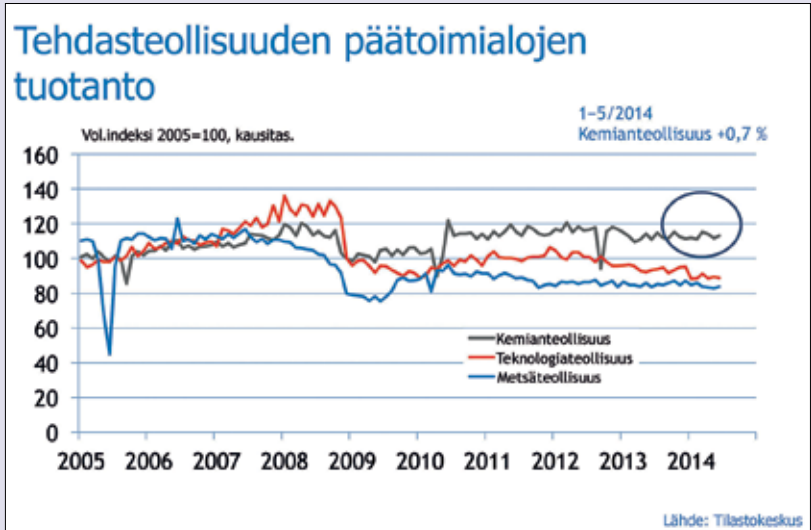
”Asiaamme ymmärretään, mutta siinä on aina tämä mutta-sana”, Leppä summaa.

”EU:ssa tulee olla aktiivinen toimija”

Jos teollisuudella on vuorovaikutuksessa kotimaisten päättäjien kanssa omat haasteensa, vielä vaikeampi on saada ääntä kuuluviin EU-tasolla.

Rikkidirektiivin voimaantulo ensi vuodenvaihteessa on karvas nieltävä kemianteollisuudelle.

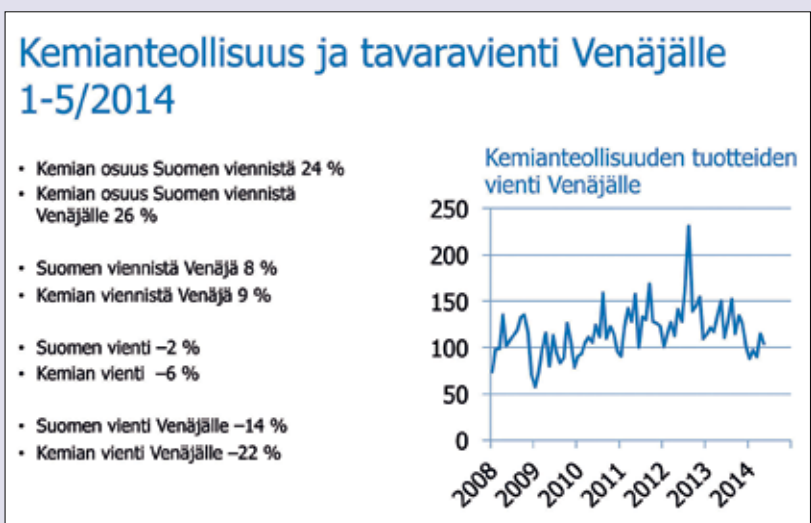
”Iso osa kemianteollisuuden raaka-aineista tuodaan Suomeen, jalostetaan täällä ja viedään ulkomaan markkinoille. Meillä on suu-

Suomen teollisuustuotannon kehitys on ollut vaisua jo usean vuoden ajan. Kemianteollisuuden tuotanto on pärjännyt suhteellisesti parhaiten.

Kemianteollisuus on Suomen suurin viejä neljänneksen osuudellaan. Vuonna 2013 alan viennin arvo oli 13,8 miljardia euroa.

Venäjä on Suomen kemianteollisuuden suurin vientimaa Ruotsin jälkeen. Kemian vienti Venäjälle laski alkuvuonna nopeammin kuin muiden alojen.

Graafit: Kemianteollisuuden talouskatsaus, elokuu 2014.

Kemianteollisuuden alkuvuosi: Tuotanto vakaa, vientilaskussa

Suomen kemianteollisuuden tuotanto on ollut vuoden alkupuoliskon hienoisessa kasvussa. Vienti sen sijaan on kääntynyt laskuun.

Suomen kemianteollisuuden tuotanto kasvoi vuoden alkupuoliskolla 0,7 prosenttia edellisvuodesta. Kasvu ei huimaa päätä, mutta kemialla meni silti muita aloja paremmin, sillä Suomen koko teollisuustuotanto laski vuoden alkupuoliskolla neljä prosenttia edellisvuodesta. Luvut käyvät ilmi kemianteollisuuden tuoreesta talouskatsauksesta.

Viennissä kemia sen sijaan pärjäsi muita aloja huonommin. Kemianteollisuuden viennin arvo putosi tammi–toukokuussa edellisvuodesta kuusi prosenttia samaan aikaan, kun koko Suomen tavaravienti laski kaksi prosenttia.

Peruskemia on säilyttänyt tasonsa, mutta öljytuotteet ja lääkkeet käänsivät kemianteollisuuden kokonaisviennin laskuun. Eniten kemian tuotteita viedään Ruotsiin, Venäjälle, Hollantiin ja Isoon-Britanniaan.

Eniten notkahti vienti Venäjälle

Eniten on laskenut vienti Venäjälle, jonka osuus kemianteollisuuden viennistä notkahti tammi–toukokuussa peräti 22 prosenttia edellisvuodesta. Samana ajanjaksona koko Suomen tavaravienti Venäjälle laski 14 prosenttia.

”Suomen vienti Venäjälle on ollut laskussa jo syksystä 2013. Maan heikentynyt taloustilanne näkyy nyt selvästi myös kemian

vientiluvuissa”, Kemianteollisuus ry:n toimitusjohtaja **Timo Leppä** sanoo. Hän muistuttaa kemian säilyttäneen yhä asemansa Suomen vientiveturina.

”Kemianteollisuus on onnistunut kasvattamaan vientiään muille markkinoille. Alan yritysten viennin osuus on neljännes Suomen koko tavaraviennistä, ja viennin taso on edelleen historiallisesti korkea.”

Venäjän elokuussa asettamat tuontirajoitukset heijastuvat loppuvuoden vientilukuihin. Suomalaisittain suurin kärsijä on alkuvaiheessa ollut Valio. Toistaiseksi rajoitukset eivät ole iskeneet suoraan kemianteollisuuteen, mutta asiakasalojen ongelmat vaikuttavat myös kemian yrityksiin.

Kemianteollisuus ry:n puheenjohtajan **Matti Lievosen** mukaan Ukrainan kriisin vaikutukset voivat tuntua ajan mittaan myös kemianteollisuudessa. Eniten Suomen kemianteollisuuden kehitykseen vaikuttaa kuitenkin se, miten teollisuus ylipäättään Euroopassa jatkossa pärjää.

Toistaiseksi Suomen teollisuudessa ei ole näköpiirissä lainkaan kasvua, Euroopassakin vain vähän.

Suomessa kemianteollisuus on toipunut syksyn 2008 talouskriisistä muita nopeammin. Minkään muun teollisuudenalan tuotanto ei ole vielä noussut takaisin kriisiä edeltäneelle tasolle.

Kemianteollisuuden osuus Suomen teollisuustuotannosta on tätä nykyä neljännes, ja ala työllistää suoraan Suomessa 34 000 henkilöä. Muissa maissa suomalaiset tytäryhtiöt työllistävät yli 29 000 henkeä.

ret logistiikkakustannukset molempiin suuntiin toisin kuin esimerkiksi metsäteollisuudella, jonka raaka-aine tulee pääosin Suomesta”, Timo Leppä selventää.

”Direktiivi merkitsee arviolta 400–600 miljoonan euron kustannuksia Suomen teollisuudelle ja heikennystä sen kilpailukyvyllle.”

Hallitus on lupailut teollisuudelle kompensatioita, joista on Lepän mukaan nyt pidettävä kiinni.

”Kompensaatiotkin ovat vain noin kymmenesosa todellisesta kustannusvaikutuksesta. Sitä ei voi pitää tyydyttävänä.”

Matti Lievosen johtaman Neste Oilin vastaus rikkidirektiiviin on loppuvuodesta markkinoille tuleva vähärikkinen polttoneste laivaliikenteen käyttöön. Rikki poistetaan raskaasta polttoöljystä jalostusvaiheessa, jolloin tuote täyttää direktiivin vaatimukset.

Uusi polttoneste on herättänyt suurta kysyntää jo ennakkoon. Tuote on tavallista polttoöljyä kalliimpaa, mutta sen käyttö tulee asiakkaille edullisemmaksi kuin laivojen savupiippuihin asennettavat rikkipesurit.

”Teemme sitä, mitä markkinat vaativat. Rikkidirektiivi loi tarpeen, eikä tuotteen kehittäminen vienyt kauan insinööreiltämme”, Lievonen kehaisee.

”Teollisuuden tulee olla EU:ssa aktiivinen toimija eikä vain odotella, millaisia päätöksiä sieltä tulee.”

Parhailtaan käsittelyssä ovat EU:n ilmastotavoitteet 2021–2030. Lievosen mukaan nyt on aika vaikuttaa Suomen kannalta edulliseen tulokseen.

Tällä hän tarkoittaa sitä, että unionin on pidettävä kiinni uusiutuvien polttoaineiden lisäämisestä liikenteessä. EU:n nykyinen päämäärä on nostaa uusiutuvien liikennepolttoaineiden osuus kymmeneen prosenttiin vuoteen 2020 mennessä, mutta jatkotavoite on auki.

Osuuden lisääminen on myös Neste Oilin etu, sillä yhtiöstä on muutamassa vuodessa kasvanut maailman suurin uusiutuvien polttoaineiden valmistaja. Muita suo-

Sini Penttinen

Vastapainoa johtajan työlle. "Hommasin raivaussahan mökille", Timo Leppä kehaisee. "Minullapa on neljä raivaussahaa", Matti Lievonen velmuilee. Lepän kesäpaikka löytyy Inkoosta, Lievosella on metsätila Sievissä.

malaistojen alalla ovat St1 ja UPM, joka on käynnistämässä ensimmäistä biojalostamoaan Lappeenrannassa.

"Ilman kemialla ei olisi biotaloutta"

Uusiutuvat polttoaineet ovat onnistunut esimerkki kovassa nosteessa olevasta biotaloudesta. Keväällä julkaistu kansallinen biotalousstrategia linjaa tavoitteeksi nostaa biotalouden tuotto nykyisestä reilusta 60 miljardista eurosta sataan miljardiin euroon vuoteen 2025 mennessä.

Miten tavoitteeseen päästään?

Matti Lievosen mukaan biotaloudessa tarvitaan omaa osaamista, jota ei voi ostaa ulkoa.

"Pitää olla rohkeutta investoida ja luottaa omaan toimintaan. On nähtävä mahdollisuudet Suomen rajojen ulkopuolella. Myös kärsivällisyyttä tarvitaan."

Timo Leppä painottaa kemian avainasemaa biotalouden mahdollistajana.

"Jos ei olisi kemialla ja kemianteollisuutta, ei olisi myöskään biotaloutta. Kemianteollisuus tulee linkittää tiiviisti myös julkisen sektorin biotaloushankkeisiin."

Kestävässä biotaloudessa olennaista ovat Lepän mukaan toimivat raaka-ainemarkkinat, joissa hinta määräytyy reilulla kilpailulla.

"Eri alat yrittävät rajata raaka-aineita omaan käyttöönsä lainsäädännön ja poliittisen ohjauksen kautta. Itse uskon markkinoihin perustuvaan rakennetalouteen, jossa lisäarvoa syntyy eniten siellä, missä raaka-aineesta on mahdollista maksaa korkea hinta. Raaka-aine ohjautuu silloin tehokkaasti kohti parasta jalostusarvoa."

"Suomen kannattaa keskittyä vaikeisiin asioihin, joissa pystymme tuottamaan lisäarvoa. Biotalouden ohella kiertotalous ja materiaalite-

hokkuus ovat suuria mahdollisuuksia Suomelle."

Mitä kemianteollisuuden johtomiehet haluaisivat nähdä alalla tapahtuvan vielä oman työuransa aikana?

"Uskon, että kemianteollisuudessa syntyy uusia, innovatiivisia tuotteita. Toivon myös, että alalle tulee uusia, ratkaisuhakuisia ja asiakaslähtöisiä yrityksiä", Matti Lievonen vastaa.

Timo Lepän toivomuslistan kärkipäässä ovat työturvallisuus ja -hyvinvointi.

"Kemianteollisuus on jo nyt Suomen paras teollisuudenala työturvallisuudella mitattuna, mutta uskon, että kymmenen vuoden päästä tilanne on vielä merkittävästi parempi."

"Töitä on tehty paljon, ja uskon, että ala tullaan tuntemaan työhyvinvoinnista. Kemia on teollisuudenala, jossa ihmisestä pidetään huolta." □